

INFORMATIONSBLAD

FÖR

NATURSKYDDSFÖRENINGEN FINSPÅNG

GÄRDSMYGEN

Nummer 1

2021

Årgång 43

Redaktion: Wiveca Lekberg, Kaj Persson och Maria Karlsson

www.snffinspang.se

Juninatten

*Nu går solen knappast ner,
bländar bara av sitt sken.
Skymningsbård blir gryningstimme
varken tidig eller sen.*

*Insjön håller kvällens ljus
glidande på vattenspegeln
eller vacklande på vågor
som långt innan de ha mörknat
spegla morgonsolens lågor.*

*Juninatt blir aldrig av,
liknar mest en daggig dag.
Slöjligt lyfter sig dess skymning
och bärs bort på ljusa hav.*

Harry Martinson

Ett halvår av coronavandringar

Efter förra höstens vandringssuccé, där vi i december hade uppåt 60 deltagare, gällde det att lägga ett coronatänk på vårens program. Vi beslutade att varje vecka lägga två vandringar samma dag med samma starttid, torsdagar och fredagar. Dessa vandringar erbjöds sedan senare på annan veckodag. Några vandringar erbjöds också på söndagar efter önskemål från deltagare. För att begränsa antalet på varje vandring gällde obligatorisk anmälan.

Allting fungerade väl, med god tillströmning av deltagare och många duktiga ledare. Press och radio fortsatte att uppmärksamma oss och på vår avslutning vid Gruvstugan fick vi tårta och ett varmt och stort tack från kommunen för vår insats.

Vill du veta mer om vårens vandringar är du välkommen att ta del av dem på vår hemsida www.snffinspang.se

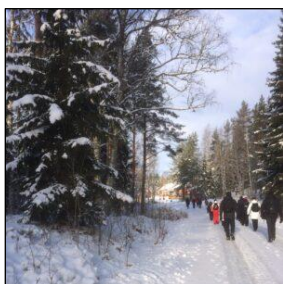
Inför hösten spånar vi nu för fullt på ett nytt varierat program. Håll uppsikt på Facebook och hemsida. Varmt välkomna då! / BT

Naturvandring i Hällestad-Torps reservat 7/1

En slingrande grön stig genom ett vitfrostigt, högstammigt mosslandskap var det som mötte de 32 vandrare som mött upp denna förmiddag. I fyra grupper vandrade vi ner mot grillplatsen vid sjön Lyren, där Sven-Erik hade sett till att en varm eld flammade. En större hackspett noterades. Många djurstigar visade att det finns liv i vinterskogen. Tack Sven-Erik och Lena för en fin förmiddagstur. / BT

Vintervandring i Ljusfallshammar 8/2

Gnistrande snö, -10 grader, en sol som värmdde och lättgångna stigar. Bättre kan man inte ha det. De 19 deltagarna verkade trivas i det snöhöljda landskapet. Vid Fläskgruvan gjordes ett stopp. Att den kvartsrandade malmen gett namn åt gruvan var lätt att förstå när man såg det uppputsade malmstycket. En flock kungsfåglar visade sig i en talltopp och en mängd djurspår syntes med några stora älgspår på topp. I den solbelysta skogsbacken smakade fikaten extra gott. På hemvägen såg vi en myrstack som bearbetats av en gröngöling. / BT

Februarräff på Holmsjöhultängen 22/2

Ängen bjöd på en härlig vårvintersol för de 19 deltagarna denna februaridag. Snön låg fläckvis och vi noterade att växtligheten på grund av kylan stått stilla sedan förra träffen. Sorkarna har dock trivts under snön vilket man kunde se av det fina mönster som gångarna bildade. Domherrar, nötväckor, grönfinkar, blåmesar och talgoxar noterades liksom att isen låg tjock på Holmsjön. Detta gjorde att vi för ovanlighetens skull kunde ta en ispromenad bort till bäverhyddan. De flesta av oss imponerades av storleken på boningen där den låg vid sjöns utlopp. Dagens överraskning blev den nyfikna vessla som höll till vid hyddan och som villigt visade upp sig med pilsnabba ruscher. Idag kunde vi hälsa flera nya deltagare välkomna. Nästa gång träffas vi i slutet av mars. Då har det säkert hänt en hel del på växtfronten.

Varmt välkomna då. / BT

Kärnskogsmossens orrar 26/3

Mild bris när vi vandrade på Kärnskogsmossen idag. En representant från Länsstyrelsen gick med hela rundan. Vi såg ett 20-tal orrar, ljungpipare, sångsvan, tofsvipa och tranor. Vi hörde en dubbeltrast! Fika vid stugan som är öppen. I den finns fyra sängar och kök med kamin. Något för den som vill vakna kl.05 och ha magnifik utsikt över orrspelet!

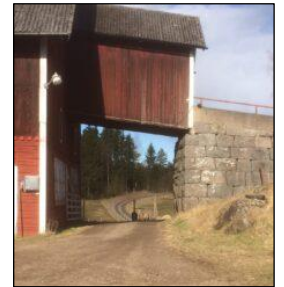
Tack Leif och Carina! / IW

Wolframgruvan i Baggetorp 8/4

Efter en intressant genomgång av gården Missunnas historia vandrade vi på fina småvägar mot gruvan. I omgivningarna hördes bofinkar och rödhakar och från en våtmark sågs årets första skogssnäppa lyfta. Vid Uddevalla dechiffrerade flera av oss det romerska årtal som fanns inristat i en bänk. Framme vid gruvan fick

vi en fin guidning av gruvan och dess tämligen korta men intensiva historia av representanter från Tjällmo hembygdsförening. Efter fika i en skogsbacke vandrade vi tillbaka, ivrigt beskådade av ett gäng nyutsläppta ungdjur. Ett tack till alla som ställde upp denna dag. / BT

Fåglar vid Ölstadsjön 15/4

Kall vind gjorde småfåglarna tysta och svårsedda. Däremot gladdes deltagarna av att få se den bruna kärnhökens bobyggande. Rörhöna och flera krickor visade upp sig och från vassen hördes både enkelbeckasinens klickande och vattenrallens säregna läte. Magnifikt var det också att se de tre havsörnar som visade sig. / RK

Vandring i reservaten vid Strussjön 16/4

Klart väder och en pigg bofink välkomnade oss vid Strussjön. Dagen till ära mötte Mikael Burgman från Länsstyrelsen upp. I år är det "Friluftslivets år" och då passar man på att träffa reservatsbesökare. Under vandringen i Strussjöskogens naturreservat stannade vi på flera ställen där Mikael berättade om vilka åtgärder man gör. Vi fick lära oss om kolning förr och på en gammal tall se "brandljud" vilket är namnet på de skador som forna tiders skogsbränder åsamkat trädet. Vid ett ställe fick vi lära känna den sällsynta växten ryl med sina grovsågade blad. Efter att ha sett den gamla bäverhyddan och beundrat den lite ovanliga taltickan ställdes stegen mot rastplatsen där fikastunden hägrade.

Efter fikat tog en något reducerad grupp sig an rundleden i Stora Hjälmmossens naturreservat. Den var nu nyrensad och framkomlig efter kontakt med länsstyrelsen tidigare i veckan. Stigen slingrade sig fram i den moss- och lavrika gammelskogen. Citronfjärilarna hade vaknat och fladdrade lite här och där.

Ett tack till Mikael som berikade vår dag och även hade sett till att andra slingan blev njutbar. / BT

Naturguidning på Holmsjöhultängen 29/4

I år är det friluftslivets år och denna dag var utsedd till HELA SVERIGES FRILUFTSDAG. I Finspång valde kommunen att förlägga den till vår fina äng. Marika Sjödin berättade för oss hur värdefull ängen är för en mängd arter. I ängens hasselbuketter hittades ett flertal arter som vi inte lagt märke till förut. Brun hasselticka, kantarellmussling och läderskål. Nog så fina när vi väl fått ögonen på dem. På en annan del av ängen berättade Kenneth Lekberg om hur skötseln av ängen går till.

De av oss som var här i måndags kunde se att gullvivorna blir flera, att lönnens blommor börjar slå ut och att gräset hämtar sig i de avbrända tuvorna. Lagom till fiket visade sig solen, vilket höjde stämningen. / BT

Lämmetorp – Historien om en gammal by 7/5

Det blev en vandring runt i Lämmetorps by. Den gamla smedjan från 1600-talet och soldattorpsruinen från 1694 studerades. Dessutom fick deltagare berättat för sig om den stora kvarn respektive såg, båda vattendrivna av ån som kommer från Käxten. / GA

Milan i Magnehult tänds 8/5

Milan i Magnehult tändes idag. Naturskyddsföreningen var inbjudna att titta på. Vi tackade med att bjuda på fikabröd till kolarna och kolbullar till de som var där. Ny mila tänds en gång om året, passa på nästa gång, väldigt trevligt. / S-EP

Ölandsresan fågelvandring 21/5 - 23/5

Väl hemma kan vi blicka tillbaka till en fin fullspäckad helg på Öland, vår första utflykt med Naturskyddsföreningen. Det är alltid ett nöje att få vägledning av experter och entusiaster och Roger utgjorde inget undantag i den kategorin! Med kikare över axeln ledde han oss ner till fågelskyddsområdet i Beijershamn, åtföljd av glada läten från en grönsångare. Under häckningstiden kunde vi observera olika fågelbeteenden, allt från en större strandpipare som spelade skadad för att locka bort oss från hennes ungar, till en tofsvipa som resolut och oberörd av förbipasserande satt och ruvade sina ägg vid vägkanten.

Från stranden gick vi över sjömark och tillbaks till skogen. Så vi såg och hörde många fåglar under den varierande turen, varav de mest återkommande var följande:

Större strandpipare, tofsvipa, strandskata, skedand, gravand, gräsand, vitkindad gås, skärfläcka, gulärta och trädkrypare,

Tack, guiden! / LA

Kompletterar med en artlista från Marika Sjödin
Myrsnäppa, Större strandpipare, Gravand, Mosnäppa, Rödbena, Skrattmås, Gröngöling,
Knölsvan, Grågås med gässlingar, Härmsångare, Gulärla, Koltrast, Stare, Kanadagås,
Småsnäppa, Sädesärla, Skärfläcka, Stjärtmes, Nötväcka.

Ölandsresan blom- och orkidévandring

Den utmärkta guiden Arne Dagmalm tog med oss till tre platser där vi hittade fina orkidéer och annat.
Första anhalt Blåsås vid Stora Alvarets nordvästliga utpost. Där fick vi lära oss skilja på göknycklar och st persnycklar. Vi fann även johannesnycklar, tvåblad och nattviol.
En bakgrund om kalkplattan Öland, det tunna jordlagret och orkidéernas speciella förmåga att med hjälp av kalk och fosfor konkurrera med andra växter fick vi också lära oss.

Sedan bar det av till Ismantorps fornborg, som i sig är sevärd, för att se på krutbrännare och kattfot (röda honblommor, grå hanblommor). Vit skogslilja finns också där.
Tredje anhalt Halltorps äng där vi fann guckusko, som inte var i blomning, men snart. Vi hittade också vårärt och skogsnyckel.
Alltsammans mycket intressant och lärorikt. / BH

Kompletterar med en artlista från Marika Sjödin:
Gulsippa, Vårärt, Tandrot, Guckusko (blad), Fläcknycklar, Tvåblad, Krutbrännare, Göknycklar, Skogsbingel, Sårläka, Vätteros, Spenört, Jungfrulin, Spåtistel, Johannesnycklar, Silvermartorn, Kattfot, Humleblomster, Nattviol, Majviva, Adam och Eva, St Pers nycklar, Fältsippa, Gullviva, Blåsippa och Murgröna.

Ölandsresan – kulturvandring

Vilken härlig avslutning på en fantastisk bra arrangerad resa till Öland. Vi hade Kulturvandring med Githa idag. Även denna dag fint väder med bara lite duggregn. Första stoppet Ölands största fornborg Gråborg och S:t Knuts Kapell från järnåldern. En 640 m lång mur med flera små portar. Därefter till Lerkaka väderkvarnar, s.k. Stubbkvarnar där hela huset kan vridas. Vi passerar några typiska Öländska bondgårdar. Nästa stopp gravfältet med Kroppkakestenen, som kastats dit av en jätte. Vidare mot Gärdslösa medeltidskyrka som var öppen denna Pingstdag. Vacker gammal inredning. I parken skalden Stagnelius minnessten med dikten Näcken samt statyn Bäckhästen. Nästa stopp

Odens Flisor, en gravsten från yngre järnåldern med en spricka i mitten där Oden stack sitt svärd.
Slutmålet idag Halltorps Hage och lövskog med tusenåriga ekar. Här finns den sällsynta skalbaggen Ekbocken. Man brukar säga att eken lever i 500 år och dör i 500 år. Även här fina göknycklar och en mindre vanlig vit.
Tack för en härlig resa! / KA

Försommar i Börgöl 30/5

En mycket vacker försommaräng mötte oss när vi passerat den brusande Börgölsån och tagit oss in längs den gamla järnvägsvallen. Väl på ängen fick vi ta del av Börgöls historia, väl skildrat av Lilian Strömberg med rötter i en av gårdarna. Medan halva gruppen stannade kvar på ängen för att under Kjell Antonssons ledning leta efter insekter och växter begav vår grupp sig av längs banvallen för att se vilka fåglar vi kunde upptäcka.

När vi avslutat båda våra gruppers varv kunde vi summera 14 arter. Gräsand, fiskgjuse, ladusvala, rödhake, koltrast, taltrast, törnsångare, trädgårdssångare, svarthätta, lövsångare, svartvit flugsnappare, svartmes, kaja och bofink. Nu blev det ju inte bara fåglar, utan vi såg också bl.a. spåttistel, teveronika, kattfot, jungfrulin och blåsuga. Avslutningsvis passade vi på att titta in i den gamla smedbostaden där ägarna Dick och Helena visade oss runt. / BT

Kjell Antonsson påvisade många olika arter på ängen. Han såg tydliga tecken på att den tidigare använts som slåtteräng under många år. Kjell berättade både lärorikt och underhållande om de växter och insekter som han visade oss, och inspirerade oss med sin stora kunskap och brinnande intresse. Han visade oss också hur man fångar in småkryp respektive fjärilar med olika typ av håv för närmare betraktelse. / BK

Vandring i Grosvadskogen 3/6

I soligt försommarväder klarade vi först av turens värsta stigning på grusvägen upp till Mjöldammen. Därefter på stigar till den vackra sjön Lilla Tärnen, där vi stannade till en kort stund. Vidare gjorde vi en avstickare in i Lotorps naturreservat där det finns ståtliga gamla tallar. Fikastunden avnjöts på en sluttning i närheten av Finntorpet.

Längs övre änden på Lilla Tärnen kunde vi skåda stora områden med Skvattram som nyss slagit ut i blom. I blandad terräng, mest på stigar tog vi oss fram till ett imponerande flyttblock som gömmer sig bland träd och buskar, kallat Hästklumpen

Återvägen mot Grosvad gick sen mest på stigar i grönskande skogsterräng. På turen såg vi bl.a. blommande skvattram, syren, tjärblomster och skogstjärna. Vidare strutbräken som vackrast nu, fläckigt nyckelblomster och tvåblad. Ganska tyst i skogen men vi hörde bl.a. gök, bofink och trädgårdssångare. / BK

Fågelmossen 4/6

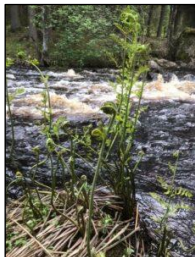
Myggorna gjorde oss sällskap när vi startade vår vandring på ca 8 km vid Fågelmossens naturreservat.

Barkborren hade gått hårt åt de höga granarna vid ledens början. Snart gick den vidare upp på hållar med utsikt över myrmarker med blommande skvattram. Vi skyntade också tuvull mellan träden. På grund av att leden går genom de blöta myrarna fick vi ändra sträckning och gå på skogsväg fram till nästa reservat, Hästtumla tallskog.

Ett gammalt träd stod invid vägen med många hål, i olika storlekar, på rad.

Halvvägs tog vi fikapaus på ett berg med utsikt över ännu mera blommande skvattram. Den sista biten gick vi på leden inne i Fågelmossen igen. Där såg vi bl a vattenklöver och hjortronblommor. Vi avslutade med att åka till Ringarhultsån för att se på den ovanliga ormbunken safsa. Fåglar som hördes var lövsångare, bofink, gök, kungsfågel, svarthätta och taltrast. / PN/BN

Selesjö – Skogssällskapets herrgård 6/6

Sveriges nationaldag firade vi, med att visa Sverige när det är som vackrast
Vi besökte Hunns östsida.

Naturskyddsföreningen hade 2 grupper som vandrade i området Selesjö, ett område som Finspångsbor vet mycket lite om. En grupp vandrade vänstervarv medan den andra gjorde ett högervarv. Vi fikade när vi möttes.

Ett stort tack till Lars Göransson, Selesjö herrgård, som berättade om dess anor från 1380 talet och framåt. Vi vandrade till Utterstorp och sen vidare till Selesjötorp.

Det blev 6.5 km vandring på vacker skogsväg med blomrika vägkanter. Skogssällskapet som äger skogen har många viltåkrar och många uppdämda vattenytor. Det blev en varm och skön dag. Sångsvan med 5 ungar. Ängsklocka. I vägkanter, jungfrulin, svinrot, gåsört, femfingerört, blodrot, ängshaverrot med mera. / S-EP/LP

Våravslutning vid Gruvstugan 17/6

Härligt försommarväder mötte, de för dagen ganska många personer, som hade mött upp för att fira avslutningen av vårprogrammet. Som inledning gick alla den intressanta vandringsleden som visade oss minnen från gruvbrytningens glansålder. Gåsört och kärringtand blommade och några hittade mogna smultron. Väl framme vid Gruvstugans skuggande lövträd väntade fika med tårtor, som kommunen bjöd oss på som tack för vår fina verksamhet.

Därefter bjöds vi på ett uppskattat musikframträdande ”Sånger vi minns” med Ingbritt och Dag Swanö. Gösta Johansson berättade kort om gruvområdet och Bo Tufvesson om vår förenings uppskattade verksamhet under ”pandemitiden” med ett 90-tal vandringar och nästan 2000 deltagare.

Berit Martinsson höll ett anförande där föreningen fick stort beröm och som avslutning steg Stefan Arrelid från Studieförbundet upp på podiet och sa några ord om vår fina insats.

Ett tack till alla som arrangerat denna fina avslutning. / BT

Lyckad insats för miljön 23/6

Idag hade vi glädjen att hjälpa Länsstyrelsen att ta bort en invasiv art, jättebalsamin i Finspång. Men vi hittade också en del växter som skulle vara kvar. Flenört, stinksyska, springkorn, nattviol och Jungfru Marie nycklar.

Detta är viktigt arbete för oss. / S-EP

De som bidragit till rapporterna:

BT / Bo Tufvesson, IW / Ingrid Westlund, RK / Roger Karlsson, GA / Göran Andersson
S-EP/LP / Sven-Erik och Lena Pettersson, LA / Lynne Anderson, BH / Boel Hansson
KA / Kerstin Andersson, BK / Bo Karlsson, PN/BN / Per och Bodil Nyling